

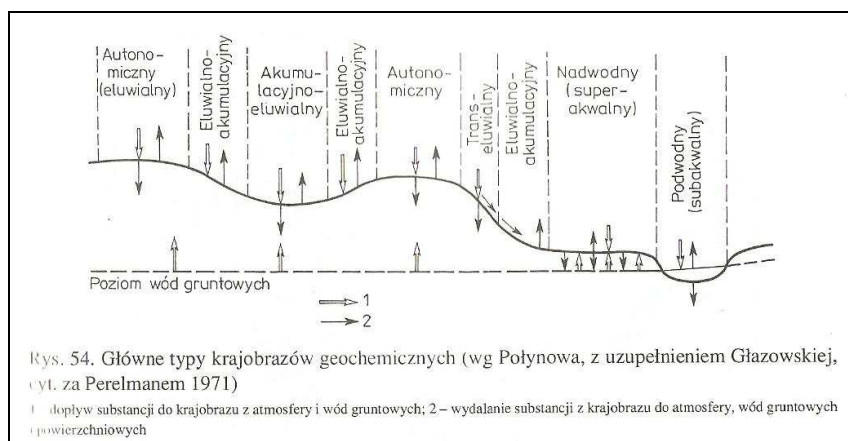
Ćwiczenie I.1. Wyznaczanie krajobrazów elementarnych na mapach w skali 1:10 000

Materiałem wyjściowym do analizy struktury krajobrazu zarówno horyzontalnej jak i pionowej jest **mapa krajobrazowa**. Zawiera ona informację dotyczącą zróżnicowania cech poszczególnych komponentów i ich przestrzennego rozkładu. Mapa krajobrazowa składa się z wydzielen, którymi są jednostki podziału krajobrazu – **geokompleksy**.

Opracowanie mapy krajobrazowej polega na nałożeniu zasięgu poszczególnych cech trzech komponentów:

- rzeźby (krajobrazu elementarnego),
- litologii utworów powierzchniowych,
- typu zbiorowisk roślinnych (użytkowania ziemi).

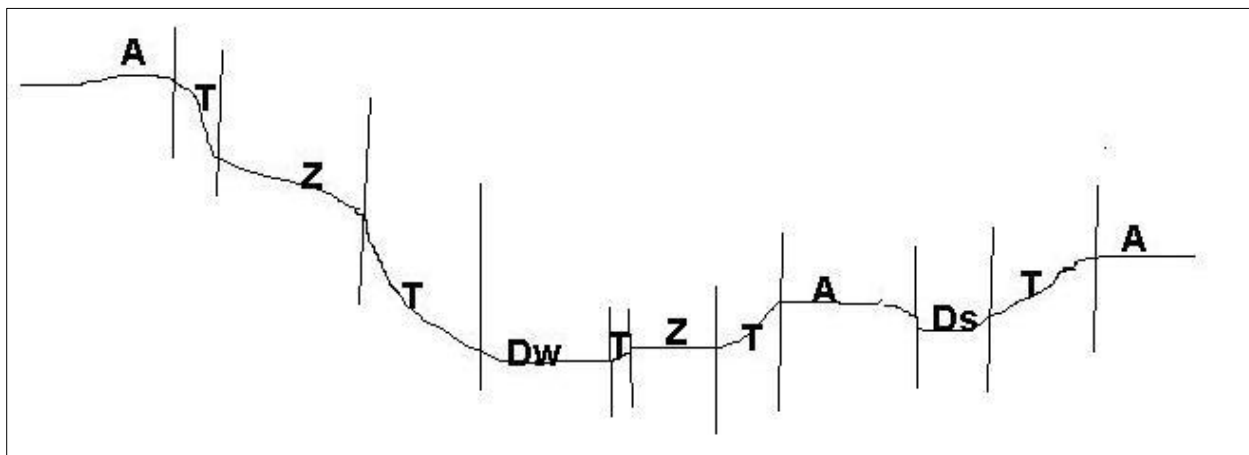
Krajobrazy elementarne - Wg Połynowa: najmniejsza jednostka podziału krajobrazu, wyróżniana ze względu na cechy geochemiczne, związane p.w. z migracją materii: *eluwialne (autonomiczne)*, *transeluwialne*, *eluwialno-akumulacyjne*, *akumulacyjno-eluwialne*, *superakwalne*, *transsuperakwalne*, *akwalne*

Na obszarach młodoglacjalnych należy wyróżnić następujące typy:

- *autonomiczne – eluwialne* (najbardziej wyniesione obszary płaskie $0-2(3)^\circ$) –następuje tu akumulacja i powolny odpływ na obszary niżej położone lub do wód gruntowych;
- *tranzytowe – transeluwialne* –czasami rozróżniane są dwa rodzaje w zależności od nachylenia stoku-> intensywności procesów;
- *depozycji* (przewaga akumulacji materii z atmosfery i wyższych poziomów):
  - *suchej – akumulacyjno- eluwialne* (obniżenia bezodpływowe z głębokim poziomem wód gruntowych), *eluwialno-akumulacyjne* (dolne części zbocza i suche doliny);
  - „mokrej” – *superakwalne =nadwodne* (lokalne obniżenia z płytko zalegającą wodą gruntową), *transsuperakwalne*;
- *złożone* – autonomiczne, tranzytowe i depozycyjne trudne do jednoznacznego rozdzielenia: najczęściej pagórkowate, faliste powierzchnie moreny dennej z lokalnymi zagłębieniami – krajobraz w przewadze autonomiczny (nachylenie $0-3^\circ$), dna płaskich dolinek, poziomy sandrowe, terasy rzeczne; materia dostaje się tu „z góry” przez tranzyt ale też z nich odpływa -> równowaga zasilania, akumulacji i odprowadzania (wyznacza się je zwykle na końcu ;))

- *akwalne* – jeziora, cieki.

A -autonomiczne – eluwialne;

T -tranzytowe – transeluwialne;

Ds –depozycji suchej – akumulacyjno- eluwialne, eluwialno-akumulacyjne;

Dw –depozycji mokrej – superakwalne, transsuperakwalne;

Z -złożone

W -akwalne

Proces krajobrazowy ELUWIALNY –zachodzący w obrębie obszarów wysoko położonych, NIEZALEŻNYCH od wpływu wód gruntowych; dostawa materii zachodzi głównie na drodze migracji atmosferycznej i biologicznej + wskutek wietrzenia skał. Dominujący kierunek odpływu wyznacza siła ciężkości -> wsiąkanie wód lub spływ po powierzchni;

Proces krajobrazowy SUPERAKWALNY – zachodzący w obrębie terenów PODDANYCH wpływowi wód gruntowych -> prowadzi do wzbogacania krajobrazu w substancje wytrącające się z podsiąkających wód –najczęściej zachodzi w obniżeniach terenu

Proces SUBAKWALNY –zachodzący w zbiornikach wodnych i ciekach

Zadanie:

Źródło danych – mapa topograficzna w skali 1:10 000 –podkład w formie cyfrowej z zaznaczonym poligonem + odpowiadający arkusz mapy papierowej dostępny w mapiarni

Ćwiczenie wykonują Państwo w parach, w programie MapInfo

Należy wyznaczyć na całym obszarze krajobrazy elementarne i opisać każdą wyznaczoną jednostkę numerem, kodem* oraz obliczoną powierzchnią, np.:

Kod	powierzchnia
A	0,293
T	1,207

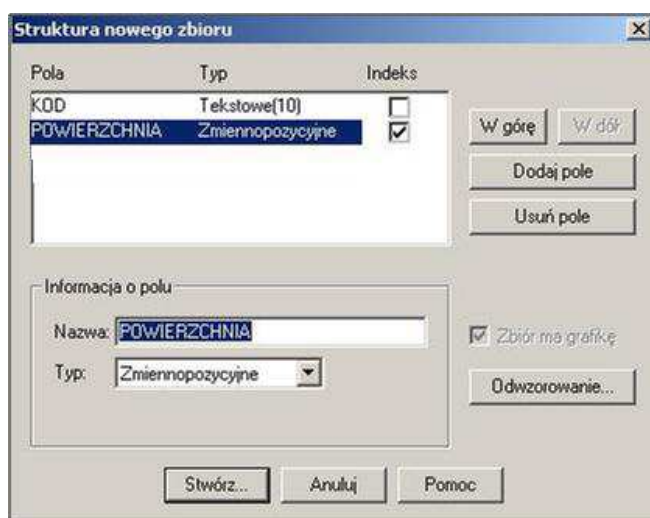
Kod wpisujemy wg wzoru: A –autonomiczne, T –tranzytowe, Ds –depozycji suchej , Dw –depozycji „mokrej”

Z –złożone, W -akwalne

MINI-Ściąga z MapInfo:

1. Otworzyć podkład rastrowy (caly_ok.tab)
2. Otworzyć warstwę z oknami (grupaX.tab)

3. Utworzyć nową warstwę (np. ramka.tab) i skopiować do niej swoje okno (dobrze zamienić sobie obszar ramki na linię: Obiekty -> przekształć w łamane)
4. Utworzyć nową warstwę: Krajobrazy_elementarne.tab, ustawiając odpowiednią strukturę zbioru:

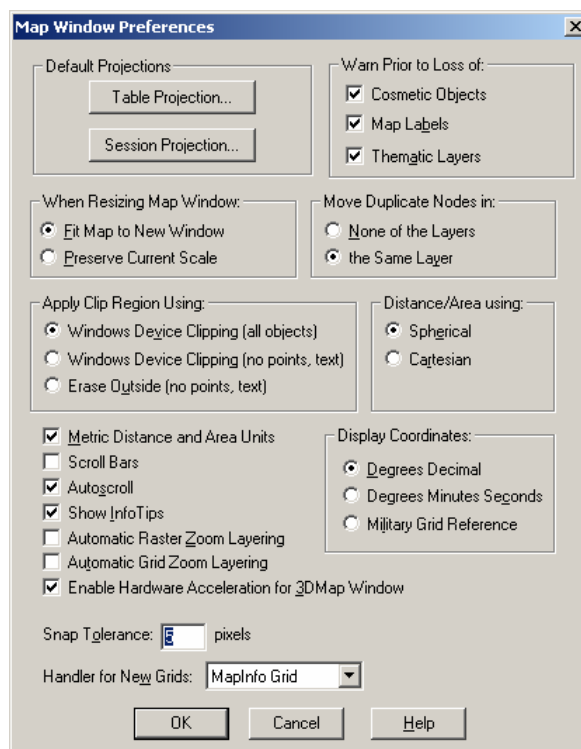
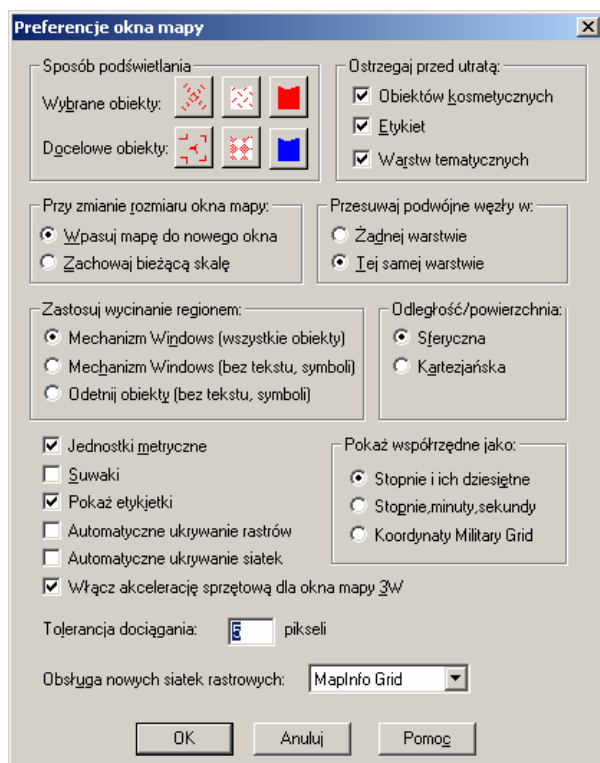

(W razie potrzeby strukturę zbioru można zmienić z polecenia: Dane->zbiory-> struktura zbioru)

Utworzony zbiór bierzemy w edycję i zaczynamy wyznaczać swoje krajobrazy elementarne ☺ przypominam o częstym zapisywaniu!

Po wydzieleniu wszystkich jednostek, wpisujemy im odpowiednie kody, a pole z powierzchnią wypełniamy poleceniem: Dane-> Aktualizuj dane (aktualizowana kolumna: powierzchnia, Asysta: Funkcje: Area(obj,"hectare"))

Ważne ustawienie:

Wybierz menu >> „Opcje” („Options”) - >> „Preferencje” („preferences”) z listy preferencji wybierz zakładkę „Okno mapy” („Map Window”) i ustaw wariant przesuwania podwójnych węzłów na w „Tej samej warstwie” – („the same layer”) – tak jak na powyższych rysunkach.